

el davantal de pere calders

Cap a una reserva indígena?

El Museu d'Art Modern de Nova York prepara una exposició antològica de l'obra d'Antoni Tàpies. L'esdeveniment ha desvetllat un gran interès i ha merescut elogiosos comentaris.

Edward Schumacher, a través de New York Times Service, ha expressat una opinió molt favorable per al nostre artista. Em permeto de reproduir-ne un fragment, tal com el va transcriure el *DdB*: "Defensor de fa temps de les tradicions catalanes —parla català a casa seva—, Tàpies ha esdevingut una figura patriarcal i un heroi cultural de Catalunya."

Aquest *parla català a casa seva* és un prodigi d'agudesa ultramarina, una manera de despatxar amb poques paraules la vaga idea que algú pot tenir d'un país petit i llunyà. Però encomana el neguit de témer que no es converteixi en una profecia, que no acabem, realment, parlant el nostre idioma només a casa. I, encara, procurant de tancar les finestres del celobert perquè no ens senti algú sempre a punt d'ofendre's.

Camilo José Cela, que s'ha caracteritzat de fa temps per la seva tendència a dir-ne de gruixudes sense engaltar (i no em refereixo pas únicament a mots de diccionaris poc o molt secrets) estaria satisfet si arribava a llegir l'afirmació d'Edward Schumacher.

Cela, que a partir de l'obtenció del Nobel ha alçat la poca

veda que li quedava, va aprofitar una estada a Barcelona per dir que troba condemnable que el català i el basc es vulguin imposar per decret. Aparentment, es va quedar molt tranquil després d'ensenyar la seva augusta orella, com si exercís un dret derivat del fet d'haver assolit el punt més alt d'una carrera.

El mateix dia (5-II-90) que el *DdB* publicava l'opinió d'Edward Schumacher, es produí una curiosa coincidència: un altre quotidià de la nostra ciutat acollia la carta d'un lector, Tommy Stubb, que és professor d'anglès en una escola de Guipúscoa. La nota, sota el títol *Un Nobel per a Castella*, deia: "Per a una major tranquil·litat del Nobel dels castellans, puc informar que dels 45 alumnes d'anglès que tinc a les meves classes d'Irun, només n'hi ha set —després de 10 anys d'Estatut— que parlin èuscar. Això sí, tots parlen perfectament en castellà. ¿Quin aspecte de la normalització lingüística començaria per desarticlar a Guipúscoa, el senyor Cela?"

És gairebé segur que la pregunta es quedarà sense resposta. Però m'atreviria a afirmar que si en tingués, l'il·lustre escriptor ens obsequiaria amb una de les seves divertides cabrioles

verbals, que es van carregant d'intenció allisonadora a mesura que l'home puja de categoria.

Mentrestant, nosaltres no hem acabat de resoldre la vella qüestió d'haver de triar —amb presses desesperades— entre el català diguem-ne acadèmic i el català a la intempèrie, el del carrer.

A vegades sembla que ens hi vagi la vida —en desigual oposició amb la gramàtica— i ens anem crispant, arribem a les desqualificacions i als insults, sense considerar que per mica que badem ens passarà allò que Edward Schumacher atribueix als defensors de les tradicions catalanes: *parlarem el català a casa*, dit així, com a gesta d'heroisme cultural.

No podríem asserenar-nos? ¿Debatre un problema que ens afecta profundament, sense perdre els estreps, tot conservant una raonable sociabilitat? És llàstima que molts anys després d'haver aconseguit un cert acord sobre l'endrec del nostre idioma, ara (precisament ara) tornem a posar damunt la taula —donant-hi cops de puny— la pugna entre una llengua que se l'ha de campar a la via pública, un bon tros desvalguda, i els intents de preservar-la, tot recordant que correm el risc de desfer una bona part del camí que ja havíem fet.

Pere Calders